

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIGA TA'LIM BERISHDA INNAVATSION VA INTEGRATSIYA USULLARIDAN FOYDALANISH

Farg'ona Viloyati Bag'dod tumani

20- umumiy o'rta ta'lim maktabining Boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Abdurayimova Muazzamxon Muhammadikromovna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatishda innovatsion texnologiyalaridan keng foydalanish yo'llari ko'rsatilgan bo'lib, zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati va afzalliklari yoritib berilgan.*

Kalit so'zlar: *Faoliyat, mustaqil fikrlash, tafakkur, didaktik o'yinlar, pedagogik texnologiyalar, innovatsiya.*

Jamiyatning ma'naviy salomatligini ta'minlashda ta'lim – tarbiya o'chog'i bo'lgan maktab muhim rol o'ynaydi. Dunyo imoratlari ichida eng ulug'i maktab bo'lsa, kasblarning ichida eng sharaflisi o'qituvchilik va murabbiylikdir. Har bir ustoz, har bir pedagog yosh avlodni ko'p asrlik milliy madaniyatimiz va tariximiz, shuningdek zamonaviy fan-texnika yutuqlari asosida tarbiyalash ishiga o'z hissasini qo'shishi, samarali maktab poydevorini qurishi, mustahkamlashi lozim. Bolaning ongi va tafakkuri endi shakllanib kelayotgan boshlang'ich sinflarda o'qituvchining mahorati, uning zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayonigamohirona tadbiq eta olishi, ta'limning yangi-yangi yo'l va usullarini izlashi, ilg'or pedagogik tajribalardan ijodiy foydalana olishi juda muhimdir. Shuning uchun ham boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatishda innovatsion ta'lim texnologiyasidan foydalanish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etishga tayyorlash bugungi boshlang'ich ta'lim oldiga qo'yilgan muhim talablardan biridir. Chunki zamonaviy pedagogik texnologiyalar, birinchidan, o'quvchilarni bilim, ko'nikma va malakalarni oson va qiziqib o'rganishlari uchun imkoniyat yaratsa, ikkinchidan, o'qituvchining ham professional o'sishiga, ham ma'naviy rivojlanishiga yordam beradi. Ta'limning bugungi vazifasi o'quvchilarni kun sayin oshib borayotgan axborot oqimidan oqilona foydalanishga

o`rgatish, uzluksiz o`rganish uchun ma`qul muhit shartsharoit, yaratishdan iborat. Zero o`qituvchining o`zi ham doimiy ravishda o`z ustida ishlashi, pedagogik mahoratni uzluksiz oshirib borishi, jahon va milliy pedagogik meros hamda ilm-fan yutuqlaridan ijodiy foydalangan holda ta`lim jarayonini takomillashtirib borishi lozim.

Inovatsion texnologiya - ta`lim samaradorligini oshiruvchi omillardan foydalanish, turli pedagogik jarayonlarni loyihalash va amalda qo`llash orqali bilim egallashni takomillashtirish usullari. Uning asosiy maqsadi ta`lim jarayonida o`qituvchi va bilim oluvchi faoliyatiga yangilik, o`zgartirishlar kiritish bo`lib, interfaol metodlardan foydalanishni taqozo etadi. Boshlang`ich sinf darslarida innovatsion texnologiyalardan foydalanib darslarni tashkil etish - bu o`quvchilarni faolligiga, erkin va mustaqil fikrlashga chorlaydi. Bu usullardan foydalanganda bilim olish qiziqarli mashg`ulotga aylanadi. Interfaol usullar qo`llanilganda mustaqil ishlash ko`nikma va malakasi rivojlanadi. Ma`lumki, hozirki kunda interfaol metodlarning yuzdan ortiq turi mavjud bo`lib, ularning aksariyati tajriba - sinovlaridan o`tib, yaxshi natija bergan. Eng asosiydan biri bu- kichik guruhlarda ishlash. Sinf o`quvchilari guruhlarga bo`lingan holda ishlaydi, o`quv topshirig`i alohida bir o`quvchiga emas, balki barchaa`zolariga beriladi. Guruhlarning har bir a`zosi topshiriqni bajarishga o`z hissasini qo`shishga harakat qiladi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o`tkazilgan darslar o`quvchilarning muhim hayotiy yutuq va muammolarga o`z munosabatlarini bildirishga intilishlarini tarbiyalab, o`z nuqtai nazaridan asoslashga imkoniyat beradi. Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o`qituvchi va o`quvchi faoliyatiga yangilik, o`zgarishlar kiritish bo`lib uni amalga oshirishda asosan interfaol usullardan foydalaniladi. Bunday darslarda o`qituvchi o`quvchilarni faoliyatini dars maqsadiga yo`naltiradi bu usullarning o`ziga xosligi shundaki, ular faqat pedagog va o`quvchilarning birgalikda faoliyat ko`rsatishi orqali amalga oshiriladi. Bunday pedagogik hamkorlik jarayoni o`ziga xos xususiyatlarga ega bo`lib, dars jarayonida fanga bo`lgan qiziqishlari doimiyligi ta`minlanishi, o`qituvchi va o`quvchilarning hamkorligidagi faoliyatining doimiy ravishda tashkil etilishini ta`minlaydi. O`qituvchi darsga tayyorgarlik ko`rish mobaynida o`quv vositalarini darsning rejadagi mavzusiga qarab tanlashi va asosiy e`tiborni qo`llaydigan metodlari va tanlagan o`quv vositalariga

qaratishi lozim. O`z darslarida har bir mavzuga mos yangi usullar va texnik vositalaridan o`z o`rnida va unumli foydalanishi zarur. Bu esa o`quvchilarni mustaqil bilim olishga, berilgan aniq mavzu bo`yicha atroflicha fikrlashga va ijodiy faol bo`lishga yo`naltiradi. Hozirgi kunda keng qo`llanadigan usullar “Klaster”, “Aqliy hujum”, “Debat”, “U kim Bu nima”, “Xotira mashqi”, “eslab qol”, “Sirli sandiqcha”, va boshqa usullardan foydalanib darsni tashkil etsa, dars mazmunli bo`ladi. Dars davomida kelib chiqqan muammolarni inovatsion texnologiyalarni qo`llash orqali oson yechimini topish mumkin. O`qituvchi boshlang`ich sinf o`quvchilarni darsdagi faoliyatini aniq bir maqsadga yo`naltirib, har bir darsga puxta tayyorgarlik ko`rgan holda zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida olib borishi va o`quvchilarni ko`proq mustaqil fikrlashga, fikrlarini erkin bayon etishga o`rgatib borishi lozim. O`quvchilarni har bir javobini o`z vaqtida rag`batlantirib borsa maqsadga muvofiq bo`ladi. Dars davomida o`quvchini o`rganilgan mavzu yuzasidan fikr bildirishiga undashi, taklif va mulohazalarini, istedodini namoyish qilishga bo`lganurinishlarini qo`llab quvvatlashi, buning uchun sharoit va imkoniyat yaratishga harakat qilishi zarur. Butun dunyo olimlarining etirof etisharicha 21 -asr zamonaviy axborot texnologiyalari rivojlangan davr. Olimlarimiz bu davrni kompyuter texnologiyalar davri deb ataydilar. Pedagogik va zamonaviy texnologiyalarning yutug`i ta`limning har bir sohasida ko`zga yaqqol tashlanib ko`rilmogda. Shuning uchun ham uzluksiz ta`limning deyarli har bir sohasida yangilik qilish yoshlarni qiziqishlarini yuzaga chiqarish barcha fanlarni qamrab olgan bilimlarni bera olish pedagogning mahoratiga bog`liqdir. Ta`limda qo`llanadigan har bir usul doimo yangilikka undashi, yoshlarning fikr, so`z erkinligi, muloqot, shaxsiy qarashlarning yuzaga chiqarishi zamonaviy aql idrokini vujudga keltirishi, uni har sohada qo`llay olishiga bog`liq. Dars jarayonlarida qo`llanadigan pedagogik texnologiyalar natijasida o`quvchilarda bir-birlari bilan o`zaro raqobat yuzaga keladi. Uning natijasida darsning samarasi, fanning o`zlashtirilishi yaxshilanadi. Aynan interfaol usullardan foydalanish bolaning o`zini emin-erkin fikrlashiga bilimlarini yuzaga chiqishiga turtki bo`ladi. O`qituvchilar tomonidan tashkil etilgan har bir dars yosh bolaning katta hayotga qadam tashashida har tomonlama turtki bo`ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov M.T. Ashurova D.S. «Iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishni prognozlashtirish» - – T.: TDIU, 2007 yil
2. Xaydarov M.T. Ashurova D.S. «Iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishni prognozlashtirish» - – T.: TDIU, 2007 yil
3. Abdusattarova X.M. «Innovatsiya strategiyasi» - o'quv qo'llanma - T.: TDIU, 2011.